

Skladatelé filmové hudby

(sbírka jednotlivin)

1939–1994

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Skladatelé filmové hudby (sbírka jednotlivin)
Časový rozsah pomůcky:	1939–1994
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	170
Evidenční číslo pomůcky:	135
Jméno zpracovatele:	Mgr. Tichá Lucie
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2011

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj a dějiny archivního souboru	III
III.	Archivní charakteristika archivního souboru	III
IV.	Obsahový rozbor archivního souboru	IV
V.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	IV
VI.	Inventární seznam	1
VII.	Stručné biografie původců archivního souboru	3

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Archivní sbírka *Skladatelé filmové hudby (sbírka jednotlivin)*, uložená v Národním filmovém archivu (dále jen NFA) byla postupně utvářena z archiválií vztahujících se k životu a dílu tvůrců české filmové hudby. Zpočátku se jednalo o písemnosti dokumentující uměleckou činnost skladatelů Julia Jiřího Fialy, Františka Kmocha a Jiřího Srnky.

První fáze zpracování archivní sbírky byla zahájena v roce 1997, kdy pracovnice oddělení písemných archiválií NFA Helena Malinová sbírku zaevidovala, uspořádala a přírůstkovými čísly označila torzovitě dochované materiály týkající se těchto tří skladatelů. Sbíрку evidovala pomocí sdruženého inventáře a kartotéky.

V roce 2011 bylo přistoupeno ke zrevidování a adjustaci sbírky, při níž byla jména skladatelů abecedně seřazena a dokumenty jednotlivých osobností označeny inventárními a přírůstkovými čísly.

Dne 29. listopadu 2011 byly ze sbírky *Skladatelé filmové hudby (sbírka jednotlivin)* předány některé archiválie (celkem 18 dokumentů) do archivního fondu *Elekta a.s. (1918–1955)*,¹ neboť se nejednalo o písemnosti vzniklé z činnosti F. Kmocha, ale o korespondenci vztahující se k filmu *To byl český muzikant*, který byl v produkci této společnosti natočen v roce 1940. V listopadu 2011 byla sbírka doplněna o partitury skladeb Jana Klusáka k filmu *Erotikon (1929)*.²

Při zpracování byl vyhotoven prozatímní inventární seznam, v němž je jedna inventární jednotka tvořena písemnostmi jednoho původce. Na závěr prozatímního inventárního seznamu byly připojeny stručné biografie původců archivního souboru.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Sbírka *Skladatelé filmové hudby (sbírka jednotlivin)* obsahuje písemné archiválie, hudební partitury a fotografie. Dokumenty jsou tištěné, rukopisné nebo jsou vyhotoveny strojopisně. Písemnosti jsou psány česky, výjimku představuje pouze španělský překlad titulků k němému filmu režiséra Gustava Machatého *Erotikon*,

¹ NFA, f. *Elekta a.s. (1918–1955)*, k. 12, inv. č. 201.

² Jedná se o nově složený hudební doprovod k filmu u příležitosti slavnostního uvedení jeho restaurované verze v roce 1995. Materiály předal v listopadu 2011 Vladimír Opěla, emeritní ředitel NFA.

který je součástí jedné z partitur Klusákovy hudby k tomuto filmu. Fyzický stav archiválií je uspokojivý, restaurátorského zásahu není třeba.

IV. Obsahový rozbor archivního souboru

Sbírka obsahuje jednotlivé materiály týkající se tří českých skladatelů filmové hudby. Jedná se o několik dokumentů vztahujících se k hudební tvorbě pro film, konkrétně životopis Jiřího Julia Fialy, notové partitury hudby Jana Klusáka k filmu *Erotikon* a fotografie z filmů, ke kterým složil hudbu J. Srnka.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Dochované materiály archivní sbírky (1 karton) jsou uloženy v depozitáři NFA na Hradištku. Sbíрку uspořádala, úvod a biografie původců sepsala a inventární seznam sestavila Mgr. Lucie Tichá v listopadu a prosinci 2011.

VI. Inventární seznam

<i>inv. č. přír. č.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>č. ev. jedn.³</i>
1	Fiala Julius Jiří (1892–1974)		1
1/1	Vlastní životopis se seznamem filmů, ke kterým J. J. Fiala složil hudbu; strojopis, fol. 11. ⁴	s.d.	
2	Klusák Jan (*1934)		1
	Partitury hudby k filmu <i>Erotikon</i>:		
2/1	Dirigentská partitura; kopie, fol. 115.	1994	
2/2	Dirigentská partitura se španělským překladem titulků k filmu; kopie, fol. 120, + příloha DVD, 1 ks.	1994	
2/3	Dirigentská partitura symfonické verze; kopie, fol. 114.	1994	
2/4	Dirigentská partitura verze pro komorní orchestr; kopie, fol. 114.	1994	
2/5	Partitura pro klarinet; orig., fol. 20; + kopie.	1994	
2/6	Partitura pro fagot; orig., fol. 16; + kopie.	1994	
2/7	Partitura pro trubku; orig., fol. 12; + kopie.	1994	
2/8	Partitura pro housle; orig., fol. 24; + kopie.	1994	
2/9	Partitura pro klavír; orig., fol. 30; + kopie ⁵ .	1994	
3	Srnka Jiří (1907–1982)		1
3/1	Portrét J. Srnky ⁶ (duplikát); fotografie, 1 ks.	s.d.	
	Duplikáty fotografií z filmů, ke kterým složil J. Srnka hudbu:		
3/2	<i>Ohnivě léto</i> ; 6 ks.	1939	
3/3	<i>Pohádka máje</i> ; 3 ks.	1940	
3/4	<i>Modrý závoj</i> ; 1 ks.	1941	
3/5	<i>Rukavička</i> ; 5 ks.	1941	

³ Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

⁴ Není-li uvedeno jinak, jedná se o dokument psaný česky.

⁵ Vzhledem k jejímu velkému formátu je kopie uložena ve zvláštní obálce.

⁶ Duplikát. Další portréty (8 ks) jsou uloženy *Sbírce fotografických civilních portrétů českých filmových osobností* (NFA), list NAD č. 8, sign. P 2128, přír. č. 488984–991.

3/6	<i>Okouzlená</i> ; 1 ks.	1942
3/7	<i>Přijdu hned</i> ; 1 ks.	1942
3/8	<i>Velká přehrada</i> ⁷ ; 4 ks ⁸ .	1942
3/9	<i>Šťastnou cestu</i> , 3 ks.	1943
3/10	<i>Kluci na řece</i> ⁹ ; 10 ks.	1944

⁷ Další fotografie z filmu *Velká přehrada* (3 ks) jsou uloženy ve *Sbírce fotografií z českých hraných filmů* (list NAD č. 6), sign. 393, př. č. 488996–998.

⁸ Vč. dvou portrétních fotografií Nataši Gollové a Adiny Mandlové s vlastnoručními podpisy.

⁹ Další fotografie z filmu *Kluci na řece* (3 ks) jsou uloženy ve *Sbírce fotografií z českých hraných filmů* (list NAD č. 6), sign. 408, př. č. 488992–994.

VII. Stručné biografie původců archivního souboru

Fiala Jiří Julius (*14.9.1892 Praha, † 3.8.1974 Praha)

Pocházel z umělecké a muzikantské rodiny Fialů¹⁰, brzy se naučil hrát na housle a na klavír. V roce 1910 byl odhodlán vstoupit do řádu premonstrátů na Strahově, avšak byl přijat na pražskou konzervatoř, kde začal studovat skladbu a hru na varhany. Složil své první skladby a po absolutoriu nastoupil do dvouletého mistrovského kurzu vedeného Vítězslavem Novákem. Školu ukončil v r. 1915. Krátce poté nastoupil jako kapelník v nuselském biografu *Světovid*, kde působil jeden rok. Od r. 1916 byl dirigentem operetního divadla *Aréna* na Smíchově. Po šesti letech však odešel a začal se věnovat výhradně kompozici. Na podzim roku 1924 se stal kapelníkem Tylova divadla v Nuslích, krátce nato však přijal nabídku pozice šéfa opery Jihočeského divadla v Českých Budějovicích. V r. 1925 složil operetu *Teče voda teče*, která byla věnována k 75. narozeninám T. G. Masaryka. V Českých Budějovicích zkomponoval také scénickou hudbu k *Husitům* Arnošta Dvořáka. V roce 1926 přijal angažmá u divadelní společnosti Adolfa Marka v Poděbradech. Po ukončení sezóny v r. 1928 odešel na jeden rok na Slovensko. Po návratu do Čech se stal dirigentem Vinohradské zpěvohry, kde působil v období 1929–1932.

Od roku 1932 se začal intenzívně věnovat filmové hudbě. Tehdy zajistil orchestr pro svého bratra Emanu Fialu, který komponoval hudbu k filmu *Malostranští mušketýři*. Stal se spolupracovníkem skladatele Járy Beneše (1897–1949). První filmovou hudbu komponoval společně s bratrem Emanem v r. 1935 k filmu *Na sluneční straně*. Jako samostatný skladatel se projevil až ve filmu *Andula vyhrála* (1938). J. J. Fiala komponoval hudbu, řídil filmové orchestry a spolupracoval s filmovými tvůrci. Byl autorem hudby k pětatřiceti filmům (mj. *Trhani*, 1936; *Láska a lidé*, 1937; *Boží mlýny*, 1938; *Rychlíkem k oltáři*, 1940; *Muzikantská Liduška*, 1940; *Babička*, 1940; *Pantáta Bezoušek*, 1941; *Městečko na dlani*, 1942; *Muzikant*, 1948;) a k řadě filmů krátkých a reklamních. V letech 1940–1944 působil jako hudební poradce, dramaturg a dirigent v divadle *Uranie* v Holešovicích. Příležitostně se objevoval i v menších filmových rolích. Nejčastěji to byly postavy dirigentů a hudebníků (*Hrdina jedné noci*, 1935; *Srdce v celofánu*, 1939; *Maskovaná milénka*, 1940; *Pohádka máje*, 1940; *Advokát chudých*, 1941; *Preludium*, 1941; *Experiment*, 1943; *Řeka čaruje*, 1945). Jako skladatel se prosadil svými operetami a filmovou hudbou. Je však rovněž autorem celé řady skladeb vážné hudby. Napsal i operu, dva balety a mše.

Klusák Jan (*18.4.1934 Praha)

Studoval na Akademickém gymnáziu v Praze, poté na Hudební fakultě Akademie múzických umění obor skladba. Po dokončení studií se začal živit jako hudební skladatel, příležitostně také jako herec a literát. Jeho kompoziční styl byl nejprve ovlivněn zejména meziválečným neoklasicismem (I. Stravinským, S. Prokofjevem). Od r. 1959 úzce spolupracoval s dirigentem Liborem Peškem,

¹⁰ Jeho otec Ferdinand Fiala byl koncertním mistrem, bratr Ferdinand Fiala (1888–1953) architektem, hercem a scénografem, strýc Karel Fiala (1871–1931) úředníkem a hercem a bratrance Ferenc Futurista (vl. jm. František Fiala; 1891–1947) a Eman Fiala (1899–1970) herci.

jehož souboru působícímu v Divadle Na Zábradlí věnoval řadu svých avantgardních skladeb.

Komponoval scénickou hudbu (např. ke hře *Zahradní slavnost* Václava Havla). Od 60. let se uplatňoval i ve filmu, a to nejen jako skladatel, ale i herec (*O slavnosti a hostech*, 1966; *Sedmikrásky*, 1966; *Mučedníci lásky*, 1966; *Valerie a týden divů*, 1970). V těchto letech nastala také zásadní proměna v jeho kompozičním stylu, jako jeden z prvních se přiklonil k technikám tzv. Druhé vídeňské školy, dodekafonie a serialismu. Po srpnu 1968 byla jeho činnost utlumována a byl označen za politicky nežádoucí osobu, protože mj. zkomponoval hudbu ke dvěma zakázaným filmům: *Konec srpna v hotelu Ozon* (1966) a *Den sedmý, osmá noc* (1969). V období normalizace začal jako divadelní herec působit v Divadle Járy Cimrmana. Zároveň zde hudebně spolupracoval na představeních *Hospoda Na Mýtince* (1969), *Vražda v salonním coupé* (1970), *Cimrman v říši hudby* (1973) a *Dlouhý, Široký a Krátkozraký* (1974). V roce 1976 však musel z politických důvodů z divadla odejít.

Po roce 1989 začal opět veřejně působit, byl zvolen předsedou hudebního odboru obnoveného spolku Umělecká beseda, místopředsedou České hudební rady a členem umělecké komise hudebního festivalu Pražské jaro.

Srnka Jiří (*19.8.1907 Písek, † 31.1.1982 Praha)

J. Srnka vystudoval pražskou konzervatoř (1924–1928) a kompozici na mistrovské škole Vítězslava Nováka (1929–1932). Kromě toho u prof. Háby absolvoval hru na housle a čtvrttónovou hudbu. V roce 1929 začal působit jako dirigent a houslista v orchestru Osvobozeného divadla, později orchestru Národního divadla, Vinohradského divadla a rozhlasu. Krátce byl rovněž externím pedagogem na pražské FAMU (1950–1953).

Zkomponoval desítky scénických hudeb, orchestrálních i komorních skladeb, písní a symfonií. V oboru filmové hudby je považován za jednoho z průkopníků. V roce 1931 si zahrál roli dirigenta ve snímku Voskovce a Wericha *Pudr a benzín*. Jako skladatel filmové hudby se poprvé uplatnil v krátkém dokumentu *Dejte nám křídla* (1936). Poté komponoval hudbu i k dalším krátkým filmům.

Hudbu k hraným filmům skládal od r. 1938 (*Včera neděle byla*). Svou českou poetickou hudbou obohatil několik filmů protektorátní kinematografie (mj. *Ted' zas my*, 1939; *Ohnivě léto*, 1939; *Pohádka máje*, 1940; *Turbína*, 1941; *Rukavička*, 1941; *Modrý závoj*, 1941; *Velká přehrada*, 1942; *Okouzlená*, 1942; *Šťastnou cestu*, 1943; *Mlhy na blatech*, 1943; *Kluci na řece*, 1944). Největšího úspěchu dosáhl po roce 1945, kdy spolupracoval s předními českými režiséry. Skládal hudbu k filmům Otakara Vávry (mj. *Nezbedný bakalář*, 1946; *Němá barikáda*, 1949; *Jan Hus*, 1954; *Jan Žižka*, 1955; *Proti všem*, 1956; *Romance pro křídlovku*, 1966; *Kladivo na čarodějnice*, 1969), Jiřího Weisse (*Uloupená hranice*, 1947; *Vlčí jáma*, 1957; *Romeo, Julie a tma*, 1959 ad.), Martina Friče (mj. *Dnes naposled*, 1958; *Dařbuján a Pandrhola*, 1959). Pracoval také pro rozhlas a televizi, komponoval hudbu k dvěma televizním seriálům (*Broučci*, 1967 a *F. L. Věk*, 1970).

Název archivní pomůcky: Skladatelé filmové hudby
(sbírka jednotlivin)

Časový rozsah pomůcky: 1939–1994

Počet evidenčních jednotek: 1 karton; 1939–1994
9 rukopisů (partitur); 1994
35 fotografií; 1939–1944, s.d.

Počet inventárních jednotek: 3

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,12 bm

Stav ke dni: 14. 12. 2011

Archivní sbírku zpracovala: Mgr. Tichá Lucie

Pomůcku sestavila: Mgr. Tichá Lucie

Počet stran: IV + 5

Číslo jednací: NFA 2267/2011

Pomůcku schválil: 22. 12. 2011
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA